

HANKESUUNNITTELURAHA: KIRJASTON ASIAKASTILOJEN UUDISTAMINEN

1. Tarve ja sen määrittely

Kirjaston asiakastilat eivät enää vastaa nykyisiä tai lähitulevaisuuden tarpeita vaan kaipaavat uudistamista eri asiakasryhmät ja toiminnallisuus huomioiden.

1.1. Nykytilanne

Kirjasto on suunniteltu 30 vuotta sitten vastaamaan sen ajan kirjaston tarpeisiin. Vuosikymmenten aikana kirjastotoiminta on monilta osin muuttunut ja muutokset jatkuvat myös lähitulevaisuudessa mm. digitalisaation edetessä ja automaation ja robotiikan kehittyessä.

1.2 Tavoiteltu tilanne

Yleisistä kirjastoista annetussa laissa on todettu, että yleisen kirjaston tehtävänä on:

1. Tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin
2. Ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa
3. Edistää lukemista ja kirjallisuutta
4. Tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon
5. Tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan
6. Edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua

Kirjastosalin nykyiset hyllyt ovat vanhat ja korkeat, josta johtuen ne luovat myös turvallisuusriskin. Matalammat, pyörälliset hyllyt tuovat avaruutta, valoisuutta, helpottavat ilman kiertoa ja lisäävät tilojen muunneltavuutta sekä aineiston houkuttelevuutta. Myös nykyinen hyllyvalaistus on tullut käyttöikänsä loppuun. Valaistuksen uusimisella saadaan säästöjä vuosittaisiin käyttömenoihin. Uudistuksella haetaan ratkaisuja kirjastopalvelujen tuottamiseen ja kirjaston tilojen kehittämiseen mm. automaatio ja robotiikka huomioiden, jotta

pystytään vastaamaan muuttuvan yhteiskunnan esittämiin vaatimuksiin ja palvelemaan kuntalaisia mahdollisimman monipuolisesti.

1.3. Henkilöstövaikutukset

Uudistuksella haetaan ratkaisuja kirjastopalvelujen tuottamiseen ja kehittämiseen, jotta voidaan palvella kuntalaisia mahdollisimman monipuolisesti vähenevistä ja muuttuvista henkilöstöresursseista huolimatta.

1.4. Vaikutukset käyttöasteeseen

Kirjastossa käy vuosittain n. 140 000 henkilöä. Vuoden 2017 loppupuolella käyttöön otettu omatoimikirjasto lisää kirjaston tilojen käyttöä entisestään, kun aukiolotunnit vuositasolla lähes tuplaantuvat. Kirjasto palvelee kuntalaisia monilla eri tavoilla: tarjotaan monipuolista aineistoa, järjestetään tapahtumia, innostetaan lapsia lukemaan, autetaan ikäihmisiä internetiin tai laitteisiin liittyvissä ongelmissa jne. Asiakkailta on erilaisia tarpeita myös tiloihin liittyen: toivotaan hiljaista opiskelu- tai työskentelytilaa, kokous-, oleskelu- tai leikkitilaa, laajoja kokoelmia, tapahtumia, laitteita yms. Eri-ikäisten asiakkaiden (leikki-ikäiset, lapset, nuoret, aikuiset sekä ikäihmiset) tarpeet ovat erilaisia. Kirjaston tilojen pitäisi tukea monipuolisia palveluja ja muokkautua asiakkaiden erilaisiin käyttötarpeisiin. Sitä millainen kirjasto palvelee asiakkaita parhaiten kymmenen tai kahdenkymmenen vuoden kuluttua, on mietittävä jo nyt, jotta käyttöaste pysy korkeana myös jatkossa.

2. Toteutusaikataulu

Kirjaston asiakastilojen suunnittelu aloitetaan syksyllä 2018 kartoittamalla kuntalaisten toiveita, miettimällä kirjaston palveluja ja prosesseja, kokoelman määrää, tulevaisuuden tarpeita jne. Hankesuunnittelurahalla toteutetaan varsinainen suunnittelutyö keväällä 2019. Hankesuunnitelmaa ja kustannusarviota asiakastilojen uudistamisesta tarvitaan elokuussa 2019 vuoden 2020 taloussuunnittelun yhteydessä.

3. Ratkaisuehdotus

Asiakastilojen uudistaminen on iso projekti, jossa kaikki asiat vaikuttavat toisiinsa: kirjaston palvelut ja prosessit, tilojen toiminnallisuus, uudet aineistohyllyt ja muu kalustus, valaistus, robotiikka ja automaatio. Tulevaisuuden kirjasto -projektissa käydään läpi kirjaston omat prosessit ja pohditaan tulevaisuuden palveluja, ettei tuloksena ole vain uusilla kalusteilla sisustettu sama kirjasto kuin aikaisemmin. Kuntalaisten osallistaminen on erittäin tärkeää. Suunnittelun alussa on tavoitteena kerätä mahdollisimman paljon asiakastoiveita. Em. perusteella kilpailutetaan sisustusarkkitehti osallistavaan suunnitteluun. Kuntalaisille pidetään muutama työpaja puolivalmiiden suunnitelmien kanssa ja sisustusarkkitehti sitoutuu muuttamaan suunnitelmia tulosten mukaisesti. Myös esim. robotiikkaan ja automaatioon liittyvien yhteistyökumppaneiden on oltava tiiviisti mukana suunnittelussa. Tekniikka kehittyy nopeasti, joten on tärkeää pohtia mitä teknisiä ratkaisuja kannattaa ottaa käyttöön.

4. Alustavat kustannuselvitykset

Hankesuunnittelun kustannusarvio on n. 30 000 euroa, johon sisältyy sisustusarkkitehti, konsultointityöpajat sekä robotiikka ja automaatio suunnittelu.

4.1. Käyttötalousvaikutukset

Asiakastilojen uudistamisella on vaikutusta käyttötalouteen. Rakennuksen käyttöaste kasvaa ja mm. valaistuksen uusiminen vähentää vuosittaisia käyttömenoja. Automaation ja robotiikan hyödyntäminen mahdollistaa laadukkaat ja monipuoliset kirjastopalvelut lähitulevaisuuden muuttuvista ja vähenevistä henkilöstöresursseista huolimatta. Ajantasaiset ja toimivat prosessit ovat kustannustehokkaita.

4.2. Investointikustannukset

Asiakastilojen suunnittelun kustannukset ovat noin 30 000 euroa.